

УДК 378.011.3-051:793.3]:378.091.313

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.331176](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.331176)

ОЛЕНА ТАРАНЦЕВА

ORCID: 0000-0003-0657-2432

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ

Розкрито суть проєктної компетентності майбутнього хореографа як інтегративної особистісної якості студента, котра характеризує здатність до проєктної діяльності у сфері хореографії. Визначено компоненти проєктної компетентності майбутнього хореографа: мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-лідерський. Розроблено дидактичну модель формування проєктної компетентності майбутніх хореографів. Методологічно-цільовий блок моделі уміщує її мету – сформувати компоненти проєктної компетентності майбутнього хореографа (мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-лідерський), а також низку методологічних підходів (компетентнісний, системно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, інформаційний, технологічний, ресурсно-орієнтований, індивідуальний, здоров'язбережувальний). Ресурсно-змістовий блок поєднує матеріально-технічну, методичну, інформаційну та кадрову підтримку освітнього процесу, що сприяє ефективному розвитку проєктних умінь і навичок студентів, дає змогу побудувати систему ресурсно-орієнтованого навчання майбутніх хореографів. Методико-реалізаційний блок забезпечує ефективне поєднання теоретичних знань із практичною підготовкою майбутніх хореографів, сприяє розвитку їхньої творчої та організаційної самостійності, формує навички проєктного менеджменту. Діагностико-результативний блок забезпечує ефективний моніторинг процесу формування проєктної компетентності у майбутніх хореографів, дає змогу відстежувати динаміку розвитку студентів, підвищувати якість їхньої підготовки та сприяти вдосконаленню дидактичної моделі навчання.

Ключові слова: хореографія, хореографічна освіта, дидактична модель, майбутній хореограф, проєктна компетентність, проєктна діяльність, проєктне навчання

Постановка проблеми. Актуальність проблеми формування проєктної компетентності майбутніх хореографів обумовлена кількома ключовими чинниками, які стосуються сучасних вимог до професійної підготовки та розвитку інноваційних підходів у хореографічній освіті. По-перше, запити сучасного суспільства та ринку праці відображають той факт, що в культурній сфері та мистецтві більше уваги приділяється проєктній діяльності, яка включає створення та реалізацію культурно-мистецьких проєктів. Хореографи, як творчі фахівці, повинні володіти не лише мистецькими та технічними навичками, а й здатністю організувати, розробити та реалізувати власні творчі ініціативи. Уміння працювати в умовах проєктної діяльності забезпечує конкурентоспроможність випускників на ринку праці. По-друге, зростання ролі міждисциплінарного підходу передбачає, що хореографія як вид мистецтва все частіше інтегрується з іншими сферами (музика, театр, дизайн, медіа). Для створення унікальних, сучасних і затребуваних проєктів потрібні знання не тільки в галузі хореографії, але й в управлінні, маркетингу, комунікаціях, а також навички роботи в командах. Формування проєктної компетентності сприяє розвитку таких міждисциплінарних навичок. По-третє, перехід до компетентнісної моделі освіти означає, що сучасна педагогіка акцентує увагу на формуванні практичних компетенцій, найважливіших для успішного професійного життя. Проєктна компетентність включає навички стратегічного планування, комунікації, лідерства та вирішення проблем, що є важливим для сучасного хореографа. По-четверте, проєктна діяльність є дієвим інструментом для розкриття індивідуального творчого потенціалу майбутніх хореографів. Завдяки роботі над власними пропозиціями студенти можуть випробувати різні формати хореографічного мистецтва, створювати інновації за установками та адаптуватися до сучасних тенденцій. По-п'яте, інтеграція з європейськими стандартами освіти акцентує увагу на тому, що Україна активно впроваджує стандарти вищої освіти, які базуються на проєктно-орієнтованому підході. Формування проєктної компетентності майбутніх хореографів відповідає цим стандартам і сприяє інтеграції української мистецької освіти у світовий культурний простір. По-шосте, потреба в розвитку культурних ініціатив у складних соціально-економічних умовах означає, що в контексті війни, кризових явищ та інших соціальних викликів проєктна компетентність дозволяє хореографам створювати культурні проєкти, які сприяють підтримці національної

ідентичності, розвитку культури та соціальної згуртованості. Такі проекти можуть слугувати одним інструментом для відновлення та популяризації українського мистецтва. Отже, формування проектної компетентності майбутніх хореографів є актуальною проблемою, яка відповідає сучасним викликам мистецької, освітньої та соціально-культурної сфери. Вирішення цієї проблеми дозволяє не лише підвищити якість підготовки фахівців, а й сприяти розвитку української культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо методики та практики підготовки майбутніх хореографів засвідчує, що науковці (Л. Андрушук, О. Барабаш, С. Заєць, О. Лиманська, М. Ткаченко та ін.) зосереджують свою увагу на проектній діяльності студентів. Учені підкреслюють, що у процесі професійному підготовки майбутніх хореографів доцільним є застосування проектних технологій. Одночасно необхідно зосередити увагу на формуванні у студентів відповідних компетентностей та готовності до використання цих технологій у майбутній професійній діяльності. Дослідження науковців переконують, що, зважаючи на багатовекторність хореографічної освіти, проектний підхід в хореографічній освіті має значний потенціал для створення сучасних дидактичних інструментів, які сприяють розвитку інновацій у підготовці майбутніх хореографів. Перевагами проектного навчання визнано: використання інтерактивних методів навчання (ситуативний аналіз, метод мозкової атаки, круглий стіл, дискусія тощо); орієнтація на особистість (використання особистісно-орієнтованого та особистісно-діяльнісного підходів); розвиток активності студентів та професійної рефлексії; комфортність умов навчання, які задовольняють кожного студента; самоефективність та відчуття власної успішності. Водночас, попри посилену увагу до проектного підходу в хореографічній освіті, залишається відкритим питання розробки моделі формування проектної компетентності майбутніх хореографів.

Мета статті – розробити дидактичну модель формування проектної компетентності майбутніх хореографів.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтовний аналіз праць науковців (Л. Андрушук, О. Аніщенко, О. Барабаш, С. Заєць, О. Лиманська, І. Левіна, Н. Нагорна, С. Прийма, М. Ткаченко та ін.) дав змогу визначити поняття «проектна компетентність майбутнього хореографа» та його компонентну структуру. Так, поняття *проектної компетентності майбутнього хореографа* визначаємо як інтегративну особистісну якість студентам, котра характеризує здатність до проектно́ї діяльності у сфері хореографії.

Проектну діяльність у дослідженні ототожнюємо, як переконливо доводить С. Заєць (2022), із творчим процесом, який має такі етапи:

1. *підготовка* (інтенсивне ознайомлення з проблемою),
2. *натхнення* (виникнення ідеї, дія уяви),
3. *інсайт* (мить осяяння, раптового розуміння)
4. *ухвалення рішення* (виконання творчого задуму) (Заєць, 2022)

Компонентами проектної компетентності майбутнього хореографа є: *мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-лідерський*.

- *мотиваційно-когнітивний компонент* розглядається як комплексна та динамічна система знань, котра включає знання про теоретичні основи проектного підходу в хореографічній освіті, принципи організації навчання хореографії на основі проектів, а також розуміння специфіки застосування проектних технологій у хореографічній освіті; він охоплює знання щодо методики організації навчального процесу із залученням різноманітних типів хореографічних проектів, а також систему мотивів до проектно́ї діяльності;
- *діяльнісно-творчий компонент* проектно́ї компетентності майбутнього хореографа відображає їхню здатність до проектно́ї діяльності, ефективно застосовувати набуті знання, уміння та навички на практиці під час застосування проектних технологій у хореографічній освіті. Він включає вміння організовувати проектно-орієнтоване навчання хореографії, розробляти та впроваджувати власні методичні підходи до навчального процесу з використанням різних форматів хореографічних проектів. Крім того, цей компонент забезпечує готовність до систематичної роботи над хореографічними проектами;
- *особистісно-лідерський компонент* відображає розвиток лідерських якостей, таких як наполегливість, впевненість, витримка, дисциплінованість, доброзичливість, відкритість до нових ідей, уважність до інших та їхнього емоційного стану тощо. Ці риси сприяють здатності брати на себе роль лідера в хореографічних проектах, приймати відповідальні рішення в значущих ситуаціях та організовувати навчальний процес із застосуванням різних типів хореографічних проектів. Крім того, цей компонент передбачає використання інноваційних підходів у проектно́ї діяльності, ефективний вплив на членів колективу для досягнення спільних цілей у процесі проектно-орієнтованого навчання хореографії та створення позитивного соціально-психологічного клімату в команді під час роботи над проектами.

Розроблена нами дидактична модель формування проектної компетентності майбутніх хореографів складається з 4 блоків: *методологічно-цільовий, ресурсно-змістовий, методико-реалізаційний, діагностико-результативний* (рис. 1)

Методологічно-цільовий блок уміщує мету моделі – сформувати компоненти проектної компетентності майбутнього хореографа (мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-

лідерський), а також низку методологічних підходів (компетентнісний, системно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, інформаційний, технологічний, ресурсно-орієнтований, індивідуальний, здоров'язбережувальний).

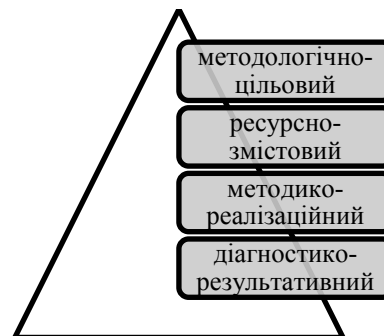

Рис. 1. Блоки дидактичної моделі формування проєктної компетентності майбутніх хореографів

- *Компетентнісний підхід* передбачає формування компонентів проєктної компетентності майбутнього хореографа (мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-лідерський) у тісному взаємозв'язку з загальними та спеціальними компетентностями, визначеними відповідною освітньою програмою підготовки майбутніх хореографів.
- *Творчо-діяльнісний підхід* акцентує увагу на розвитку самостійності, креативності, здатності до творчості під час проєктної діяльності у хореографії.
- *Культурологічний підхід* орієнтований на формування здатності студентів до культурно-мистецької та просвітницької діяльності, організації мистецьких заходів і поширення ціннісних орієнтацій у суспільстві, здатності створювати культурні проєкти, які сприяють підтримці національної ідентичності, розвитку культури та соціальної згуртованості.
- *Аксіологічний підхід* спрямований на усвідомлення студентами значущості проєктної діяльності в хореографічному колективі та розуміння ключових професійних цінностей хореографа.
- *Інформаційний підхід* полягає в опрацюванні актуальних професійно значущих матеріалів у процесі проєктної діяльності, розвитку навичок пошуку наукової та професійної інформації із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та адаптації отриманих даних для практичного використання.
- *Технологічний підхід* передбачає впровадження інноваційних технологій у практичну роботу хореографічного колективу.
- *Ресурсно-орієнтований підхід* спрямований на залучення та ефективне використання різних ресурсів у проєктній діяльності, домінантне проєктне навчання, а також на розбудову системи ресурсно-орієнтованого навчання майбутніх хореографів (Kononets, Ilchenko, Mokliak, 2020).
- *Індивідуальний підхід* визначає специфіку комунікації студентів із викладачами під час проєктної діяльності, організації консультацій, наставництва, менторингу, враховуючи особистісні особливості та потреби студентів.
- *Здоров'язбережувальний підхід* акцентує увагу на вивченні та впровадженні в практику хореографічних проєктів здоров'язбережувальних технологій (Гриньова, Кононец, Дяченко-Богун, Рибалко, 2019).

Ці підходи забезпечують комплексний розвиток магістрантів та підвищують якість їхньої професійної підготовки у сфері хореографічної освіти.

Ресурсно-змістовий блок дидактичної моделі формування проєктної компетентності майбутніх хореографів є базовим елементом, що забезпечує наповнення навчального процесу необхідними ресурсами та змістовим наповненням. Він поєднує матеріально-технічну, методичну, інформаційну та кадрову підтримку освітнього процесу, що сприяє ефективному розвитку проєктних умінь і навичок студентів. Водночас, складники блоку дають змогу побудувати систему ресурсно-орієнтованого навчання майбутніх хореографів (Таранцева, 2024; Kononets, Grynova, Zhamardiy, Mamon, Liulka, 2020).

Цей блок уміщує зміст проєктної діяльності авторської творчої лабораторії «Народний хореографічний колектив «Міленіум» кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (автор – О. Таранцева).

Проєктна діяльність студентів зосереджена на інтеграцію мистецької освіти у загальноосвітню систему через кілька ключових аспектів:

1. **Методика викладання.** Студенти разом із викладачем аналізують ефективні методи інтеграції мистецьких дисциплін у загальноосвітні програми, щоб зробити навчання більш цікавим та корисним для учнів.

2. *Підготовка майбутніх хореографів, учителів мистецьких дисциплін.* Дослідження зосереджені на підготовці педагогів, які будуть викладати мистецькі дисципліни у школах та інших навчальних закладах.
3. *Розвиток творчих здібностей.* Проектна діяльність зосереджується на тому, як мистецька освіта сприяє розвитку творчих здібностей у дітей та молоді, що позитивно впливає на їх загальний освітній процес.
4. *Використання цифрових технологій.* В умовах дистанційного навчання проектна діяльність студентів зосереджується на тому, як цифрові технології можуть бути використані для викладання мистецьких дисциплін, зокрема хореографії.
5. *Наукові підходи.* Під час проектної діяльності підкреслюється важливість наукових підходів у викладанні мистецьких дисциплін, що включає ретроспективний аналіз педагогічних технологій та використання сучасної наукової термінології.

Також студентам запропоновано спецкурс «Проектна діяльність у хореографії» (рис. 2).

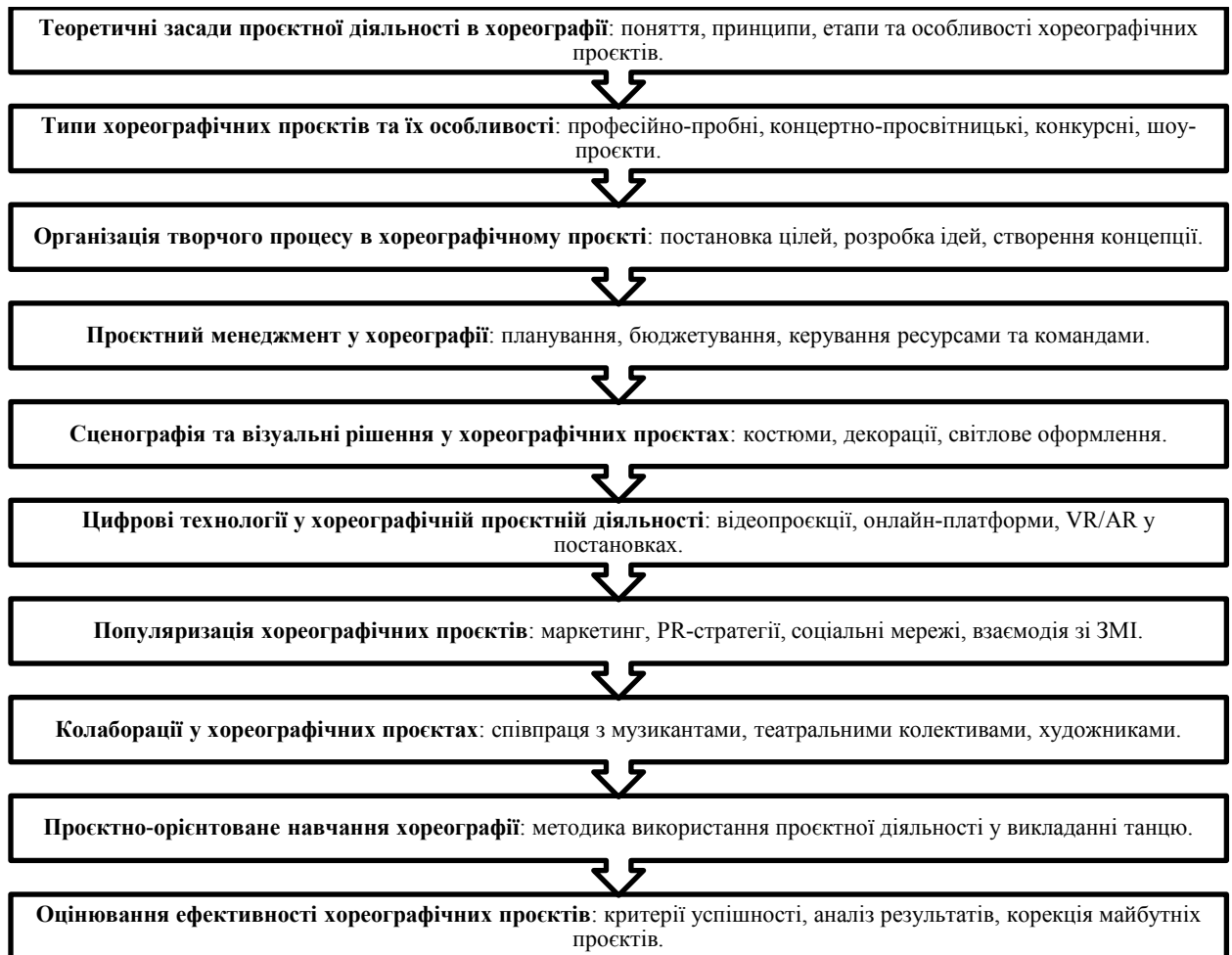

Рис. 2. Зміст спецкурсу «Проектна діяльність у хореографії»

Методико-реалізаційний блок уміщує різні методи навчання, які дидактично доцільно застосовувати під час організації проектної діяльності майбутніх хореографів, зокрема, під час спецкурсу «Проектна діяльність у хореографії»:

- передача теоретичних знань про стильові аспекти різних видів танцю через міні-лекції, інтерактивні лекції, відеоматеріали за запитом, майстер-класи від викладачів та визначених хореографів;
- створення уроків практикуму, спрямованих на підвищення інтересу до різних видів танцю за допомогою педагогічних технологій, зокрема, ресурсно-орієнтованого навчання;
- застосування методів візуалізації для наочного представлення практичних вправ, включаючи виконання рухів, танцювальних кроків, хореографічних пасажів та комбінацій різних видів танцю, а також використання схем танців тощо;
- використання вербально-образних методів для навчання різних видів танцю та оволодіння власним тілом і м'язами;
- застосування практичних методів навчання різних видів танцю з учасниками хореографічного колективу, які включають багаторазове повторення вправ, їх комбінацій і поєднань, а також

використання методу імпровізації в різних форматах, таких як сольна і ансамблева, вільна і обмежена, колективна гра тощо;

- застосування методів самоосвіти для глибшого опанування магістрантами практичної роботи з хореографічним колективом (Сердюк, 2011; Таранцева, 2024; Червонська, 2018).

Зміст блоку складають етапи реалізації хореографічних проєктів у навчальному процесі:

1. Підготовчий етап – ознайомлення з основами проєктної діяльності, вибір тематики, постановка завдань.
2. Проєктно-конструкторський етап – розробка концепції, планування етапів реалізації проєкту, визначення ресурсів та методів роботи.
3. Практичний етап – виконання хореографічного проєкту: постановка танцю, організація репетицій, робота з учасниками, технічне та художнє оформлення.
4. Презентаційний етап – показ результатів проєкту (концерт, конкурс, шоу-програма, навчальна постановка тощо).
5. Рефлексивно-аналітичний етап – аналіз виконаної роботи, обговорення результатів, корекція помилок, оцінювання ефективності проєкту (рис. 3).

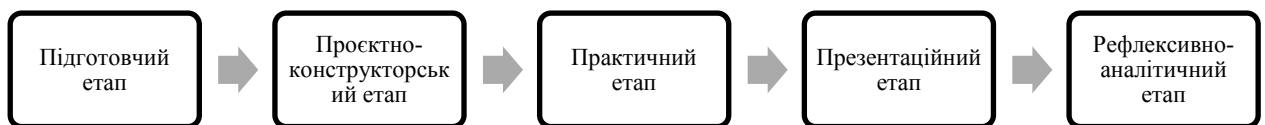

Рис. 3. Етапи реалізації хореографічних проєктів у навчальному процесі

Також зміст блоку доповнено сучасними методами організації проєктної діяльності майбутніх хореографів у процесі формування їх проєктної компетентності (Андрощук, 2014; Заєць, 2022; Левіна, 2016; Лиманська, 2010):

- Проєктний метод – основа практичної підготовки майбутніх хореографів через створення реальних проєктів.
- Метод моделювання – відтворення реальних умов проєктної діяльності у навчальному середовищі.
- Метод кейс-стаді – аналіз успішних хореографічних проєктів та розгляд проблемних ситуацій.
- Метод навчання через дію (action learning) – набуття досвіду шляхом виконання конкретних завдань у межах проєктної діяльності.
- Колективно-творчий метод – залучення студентів до групової діяльності, що формує комунікативні та організаційні навички.

Доцільним є застосування інструментів та технологій підтримки проєктної діяльності:

- Використання цифрових платформ для керування проєктами (Trello, Asana, Google Workspace).
- Створення відеоматеріалів та онлайн-презентацій про хореографічні проєкти.
- Інтеграція соціальних мереж для популяризації студентських ініціатив.
- Використання мультимедійних технологій у створенні сценічних постановок.

Методико-реалізаційний блок забезпечує ефективне поєднання теоретичних знань із практичною підготовкою майбутніх хореографів, сприяє розвитку їхньої творчої та організаційної самостійності, формує навички проєктного менеджменту. Завдяки поетапній реалізації хореографічних проєктів студенти набувають досвіду командної роботи, критичного аналізу та самостійного прийняття рішень, що є важливими складовими їхньої професійної компетентності.

Діагностико-результативний блок є важливою складовою дидактичної моделі формування проєктної компетентності майбутніх хореографів, оскільки він дозволяє оцінити рівень сформованості відповідних знань, умінь і навичок, проаналізувати ефективність навчального процесу та внести необхідні корективи для його вдосконалення. Зміст блоку складають:

1) Критерії оцінювання сформованості проєктної компетентності

Оцінювання рівня підготовки майбутніх хореографів до проєктної діяльності здійснюється за такими критеріями:

- *мотиваційно-когнітивний критерій* – рівень теоретичних знань про проєктну діяльність у хореографії, методику її реалізації, основи проєктного менеджменту, ступінь сформованості мотивації до проєктної діяльності;

- *діяльнісно-творчий критерій* – здатність до проєктної діяльності, ефективно застосовувати набуті знання, уміння та навички на практиці під час застосування проєктних технологій у хореографічній освіті, здатність застосовувати отримані знання на практиці, реалізовувати хореографічні проєкти, управляти процесами їх виконання; рівень креативності у створенні хореографічних постановок, здатність генерувати інноваційні ідеї;

- *особистісно-лідерський критерій* – ступінь сформованості лідерських якостей, таких як наполегливість, впевненість, витримка, дисциплінованість, доброзичливість, відкритість до нових ідей, уважність до інших та їхнього емоційного стану тощо; навички взаємодії з учасниками проекту, управління командою, ефективне спілкування у творчих колективах; здатність критично оцінювати власні проекти, аналізувати їх сильні та слабкі сторони, коригувати стратегії роботи.

2) Методи та інструменти діагностики

Для визначення рівня сформованості проектної компетентності використовуються такі методи:

- Анкетування та тестування – оцінювання рівня теоретичних знань студентів.
- Спостереження – аналіз практичної діяльності студентів у процесі реалізації хореографічних проектів.
- Аналіз виконаних проектів – експертне оцінювання підготовлених хореографічних постановок за визначеними критеріями.
- Самооцінка та рефлексія – аналіз студентами власної діяльності, виявлення труднощів і шляхів їх подолання.
- Оцінювання викладачами та менторами – формувальне та підсумкове оцінювання рівня професійного розвитку студентів.

3) Очікувані результати від упровадження дидактичної моделі

Після проходження спецкурсу та участі у хореографічних проектах студенти повинні:

- Володіти теоретичними основами проектної діяльності у хореографії.
- Уміти розробляти, організовувати та реалізовувати хореографічні проекти різного формату (постановки, конкурси, концертні програми).
- Демонструвати креативний підхід до створення хореографічних постановок.
- Володіти навичками управління командою, комунікації та координації творчого процесу.
- Вміти аналізувати результати власної діяльності, виявляти сильні та слабкі сторони реалізованих проектів, розробляти шляхи вдосконалення.

Діагностико-результативний блок забезпечує ефективний моніторинг процесу формування проектної компетентності у майбутніх хореографів. Завдяки чітким критеріям оцінювання, методам діагностики та аналізу результатів, цей блок дозволяє відстежувати динаміку розвитку студентів, підвищувати якість їхньої підготовки та сприяти вдосконаленню дидактичної моделі навчання.

Висновки. Отже, нами розкрито суть проектної компетентності майбутнього хореографа як інтегративної особистісної якості студента, котра характеризує здатність до проектної діяльності у сфері хореографії. Визначено компоненти проектної компетентності майбутнього хореографа: мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-лідерський. Розроблено дидактичну модель формування проектної компетентності майбутніх хореографів, яка складається з 4 блоків: *методологічно-цільового, ресурсно-змістового, методико-реалізаційного, діагностико-результативного*. *Методологічно-цільовий блок* уміщує мету моделі – сформулювати компоненти проектної компетентності майбутнього хореографа (мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-творчий та особистісно-лідерський), а також низку методологічних підходів (компетентнісний, системно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, інформаційний, технологічний, ресурсно-орієнтований, індивідуальний, здоров'язбережувальний). *Ресурсно-змістовий блок* є базовим елементом, що забезпечує наповнення навчального процесу необхідними ресурсами та змістовим наповненням. Він поєднує матеріально-технічну, методичну, інформаційну та кадрову підтримку освітнього процесу, що сприяє ефективному розвитку проектних умінь і навичок студентів, дає змогу побудувати систему ресурсно-орієнтованого навчання майбутніх хореографів. Блок включає спецкурс «Проектна діяльність у хореографії». *Методико-реалізаційний блок* забезпечує ефективне поєднання теоретичних знань із практичною підготовкою майбутніх хореографів, сприяє розвитку їхньої творчої та організаційної самостійності, формує навички проектного менеджменту. Завдяки поетапній реалізації хореографічних проектів (підготовчий, проектно-конструкторський, практичний, презентаційний, рефлексивно-аналітичний етап) студенти набувають досвіду командної роботи, критичного аналізу та самостійного прийняття рішень, що є важливими складовими їхньої професійної компетентності. Зміст блоку доповнено сучасними методами організації проектної діяльності (проектний метод, метод моделювання, метод кейс-стаді, метод навчання через дію (action learning), колективно-творчий метод). *Діагностико-результативний блок* забезпечує ефективний моніторинг процесу формування проектної компетентності у майбутніх хореографів, завдяки чітким критеріям оцінювання, методам діагностики та аналізу результатів, дозволяє відстежувати динаміку розвитку студентів, підвищувати якість їхньої підготовки та сприяти вдосконаленню дидактичної моделі навчання.

Перспективи подальших досліджень убацьмаємо в інтеграційних процесах різних форм ресурсно-орієнтованого навчання для вдосконалення дидактичних інструментів спецкурсу «Проектна діяльність у хореографії», застосуванні проектних методик навчання та у пошуку інноваційного й ефективного формату реалізації кожного блоку дидактичної моделі формування проектної компетентності майбутніх хореографів.

Список використаних джерел

- Андрощук, Л. М. (2014). Розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії в процесі постановки творчого проекту «Право на життя: хореографія проти наркоманії та алкоголізму». *Мистецтво та освіта*, 4, 55-58.
- Андрощук, Л. М. (2014). Розвиток творчого потенціалу в процесі постановки творчого проекту як аспект професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії. В кн. О. В. Дудник, Л. М. Андрощук (Ред.), *Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю* (с. 7-12). Умань: ФОП Жовтий О. О.
- Гриньова, М. В., Кононець, Н. В., Дяченко-Богун, М. М., Рибалко, Л. М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 72, 4, 182-193.
- Заєць, С. (2022). Проектна діяльність як засіб формування творчої особистості хореографа у процесі професійної підготовки. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 54, 1, 108-112.
- Левіна, І. А. (2016). Модель формування проектної компетентності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Наука і освіта*, 10, 24-29.
- Лиманська, О. В. (2010). Художньо-творча діяльність ансамблю танцю в контексті розвитку хореографічного мистецтва. В кн. В. Я. Даниленко (Ред.), *Вісник ХДАДМ: зб. наук. пр.* (с. 220-222). Харків: ХДАДМ.
- Сердюк, Т. (2011). Професійна підготовка студентів-хореографів до майбутньої діяльності. *Педагогічні науки*, 58 (2), 385-390.
- Таранцева, О. О. (2024). Ресурсно-орієнтоване навчання майбутніх хореографів під час практикуму з театрального танцю. В кн. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка: збірник тез доповідей IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (с. 679-682). Полтава: ФКУЕП ПДАУ.
- Ткаченко, М. В. (2022). Педагогічні умови формування готовності майбутніх хореографів до застосування проектних технологій у професійній діяльності. *Педагогічні науки*, 79, 101-105.
- Червонська, Л. М. (2018). Особливості професійної підготовки студентів-хореографів в умовах сучасної вищої школи. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 1, 255-259.
- Kononets, N., Grynova, M., Zhamardiy, V., Mamon, O., & Liulka, H. (2020). Problems of Implementation of The System of Resource-Based Learning of Future Teachers of Physical Culture. *International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP)*, 9 (12), 50-60.
- Kononets, N., Ilchenko, O., & Mokliak, V. (2020). Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 21, 3/14, 199-220.
- Nahorna, N. O. (2020). Criteria and formation indicators of the project-technological competence of the future teachers of technologies in the process of studying the basics of design and modeling. *Nauka i studia*, 9 (211), 49-55.
- Pryima, S. M., Anishchenko, O. V., Dayong, Y., & Ivanova, N. A. (2019). Formation of the project competence of future specialists in information, library and archive services in a digital society. *Information Technologies and Learning Tools*, 70 (2), 121-139.

References

- Androshchuk, L. M. (2014). Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnoho vchytelia khoreohrafii v protsesi postanovky tvorchoho proektu «Pravo na zhyttia: khoreohrafiia proty narkomanii ta alkoholizmu» [Development of the creative potential of a future choreography teacher in the process of staging the creative project "The Right to Life: Choreography Against Drug Addiction and Alcoholism"]. *Mystetstvo ta osvita [Art and education]*, 4, 55-58 [in Ukrainian].
- Androshchuk, L. M. (2014). Rozvytok tvorchoho potentsialu v protsesi postanovky tvorchoho proektu yak aspekt profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia khoreohrafii [Development of creative potential in the process of staging a creative project as an aspect of professional training of a future choreography teacher]. In O. V. Dudnyk, L. M. Androshchuk (Eds.), *Suchasni stratehii rozvytku khoreohrafichnoi osvity [Modern strategies for the development of choreographic education]: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu* (pp. 7-12). Uman: FOP Zhovtyi O.O. [in Ukrainian].
- Chervonska, L. M. (2018). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky studentiv-khoreohrafiv v umovakh suchasnoi vyshchoi shkoly [Peculiarities of professional training of choreographer students in the conditions of modern higher education]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky [Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical Sciences]*, 1, 255-259 [in Ukrainian].
- Hrynova, M. V., Kononets, N. V., Diachenko-Bohun, M. M., & Rybalko, L. M. (2019). Resursno-oriientovane navchannia studentiv v umovakh zdoroviazberezhuvalnoho osvitnoho seredovyshcha [Resource-oriented student learning in a health-preserving educational environment]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia [Information technology and learning tools]*, 72, 4, 182-193 [in Ukrainian].

- Kononets, N., Grynova, M., Zhamardiy, V., Mamon, O., & Liulka, H. (2020). Problems of Implementation of The System of Resource-Based Learning of Future Teachers of Physical Culture. *International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP)*, 9 (12), 50-60.
- Kononets, N., Ilchenko, O., & Mokliak, V. (2020). Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 21, 3/14, 199-220.
- Levina, I. A. (2016). Model formuvannia proektnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv u protsesi profesiinoy pidhotovky [Model of formation of project competence of future teachers in the process of professional training]. *Nauka i osvita [Science and education]*, 10, 24-29 [in Ukrainian].
- Lymanska, O. V. (2010). Khudozhno-tvorcha diialnist ansamblu tantsiu v konteksti rozvytku khoreohrafichnoho mystetstva [Artistic and creative activity of the dance ensemble in the context of the development of choreographic art]. In V. Ya. Danylenko (Ed.), *Visnyk KhDADM [KhDADM Bulletin]: zb. nauk. pr.* (pp 220-222). Kharkiv: KhDADM [in Ukrainian].
- Nahorna, N. O. (2020). Criteria and formation indicators of the project-technological competence of the future teachers of technologies in the process of studying the basics of design and modeling. *Nauka i studia*, 9 (211), 49-55.
- Pryima, S. M., Anishchenko, O. V., Dayong, Y., & Ivanova, N. A. (2019). Formation of the project competence of future specialists in information, library and archive services in a digital society. *Information Technologies and Learning Tools*, 70 (2), 121-139.
- Serdiuk, T. (2011). Profesiina pidhotovka studentiv-khoreohrafiv do maibutnoi diialnosti [Professional preparation of choreographer students for future activities]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical Sciences]*, 58 (2), 385-390 [in Ukrainian].
- Tarantseva, O. O. (2024). Resursno-orientovane navchannia maibutnikh khoreohrafiv pid chas praktykumu z teatralnoho tantsiu [Resource-oriented training of future choreographers during a theatrical dance workshop]. In *Resursno-orientovane navchannia v «3D»: dostupnist, dialoh, dynamika [Resource-based learning in "3D": accessibility, dialogue, dynamics]: zbirnyk tez dopovidei IV mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (pp 679-682). Poltava: FKUEP PDAU [in Ukrainian].
- Tkachenko, M. V. (2022). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh khoreohrafiv do zastosuvannia proiektnykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Pedagogical conditions for forming the readiness of future choreographers to apply design technologies in their professional activities]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical Sciences]*, 79, 101-105 [in Ukrainian].
- Zaiets, S. (2022). Proiektna diialnist yak zasib formuvannia tvorchoi osobystosti khoreohrafa u protsesi profesiinoy pidhotovky [Project activity as a means of forming the creative personality of a choreographer in the process of professional training]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Current issues in the humanities]*, 54, 1, 108-112 [in Ukrainian].

TARANTSEVA O.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

DIDACTIC MODEL OF FORMATION OF DESIGN COMPETENCE OF FUTURE CHOREOGRAPHERS

In the article, the author reveals the essence of the project competence of a future choreographer as an integrative personal quality of a student, which characterizes the ability to project activity in the field of choreography. The components of the project competence of a future choreographer are determined: motivational-cognitive, activity-creative and personal-leadership. A didactic model of the formation of the project competence of future choreographers is developed, which consists of 4 blocks: methodological-targeted, resource-content, methodological-implementation, diagnostic-resultative. The methodological-target block contains the goal of the model - to form the components of the project competence of the future choreographer (motivational-cognitive, activity-creative and personal-leadership), as well as a number of methodological approaches (competence, system-activity, cultural, axiological, informational, technological, resource-oriented, individual, health-preserving). The resource-content block is a basic element that ensures the filling of the educational process with the necessary resources and content. It combines material and technical, methodological, informational and personnel support of the educational process, which contributes to the effective development of students' project skills and abilities, and allows building a system of resource-oriented training for future choreographers. The block includes a special course "Project activity in choreography". The methodological and implementation block provides an effective combination of theoretical knowledge with practical training of future choreographers, promotes the development of their creative and organizational independence, and forms project management skills. Thanks to the phased implementation of choreographic projects (preparatory, design and construction, practical, presentation, reflective and analytical stages), students gain experience in teamwork, critical analysis, and independent decision-making, which are important components of their professional competence. The content of the block is supplemented with modern methods of organizing project activities (project method, modeling method, case study method, action learning method, collective creative method). The diagnostic and results block provides effective monitoring of the process of forming project competence in future choreographers. Thanks to clear assessment

criteria, diagnostic methods, and analysis of results, this block allows you to track the dynamics of students' development, improve the quality of their training, and contribute to the improvement of the didactic model of learning.

Key words: choreography, choreographic education, didactic model, future choreographer, project competence, project activity, project learning

Стаття надійшла до редакції 21.02.2025 р.

УДК 378.015.31:502/504]:378.04:6

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.331181](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.331181)

ВАЛЕНТИНА ТИТАРЕНКО

ORCID: 0000-0002-0553-4277

ОЛЬГА ТИТАРЕНКО

ORCID: 0000-0002-0156-8330

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНОЛОГІЙ СУЧАСНОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті розглянуто проблему формування екологічної компетентності майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти при вивченні технологій сучасного виробництва. Обґрунтовано актуальність інтеграції екологічного компоненту у професійну підготовку з урахуванням глобальних викликів, пов'язаних із забрудненням довкілля, ресурсозбереженням та впровадженням принципів сталого розвитку. Акцентовано увагу на необхідності оновлення змісту навчальних програм, розширення екологічних модулів у фахових дисциплінах та впровадження методик оцінки екологічної компетентності. Аналіз наукових досліджень свідчить, що ефективне формування екологічної компетентності потребує впровадження проблемно-орієнтованого та проєктного навчання, цифрового моделювання екологічних процесів, оцінки життєвого циклу матеріалів та впровадження принципів циркулярної економіки. Окрему увагу приділено використанню технологій штучного інтелекту для оптимізації виробничих процесів, 3D-друку екологічних матеріалів, екодизайну та екологічної сертифікації продукції. Зроблено висновок, що підвищення екологічної компетентності майбутніх фахівців сприятиме їхній готовності впроваджувати екологічно безпечні технології, оцінювати екологічні ризики та приймати відповідальні рішення, що забезпечить сталий розвиток технологічного виробництва.

Ключові слова: екологічна компетентність, технологічна освіта, професійна освіта, сталий розвиток, екологізація виробництва, екологічне мислення, технології сучасного виробництва

Постановка проблеми; її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах інтенсивного технологічного розвитку, що супроводжується глобальними екологічними викликами, питання формування екологічної компетентності у майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти набуває особливої актуальності. Зростання антропогенного навантаження на довкілля, необхідність впровадження принципів сталого розвитку та екологічної безпеки у виробничі процеси вимагають від фахівців не лише глибоких знань у галузі сучасних технологій, але й розуміння екологічних наслідків їх застосування, готовності до прийняття рішень, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище.

Формування екологічної компетентності у здобувачів фахової передвищої та вищої освіти технологічного напрямку є міждисциплінарною проблемою, що охоплює освітні, наукові та практичні аспекти. Вона передбачає інтеграцію екологічного компоненту у фахову підготовку, зокрема через вивчення технологій сучасного виробництва, що використовуються в машинобудуванні, легкій промисловості, будівництві, аграрному секторі та інших галузях. Сучасні освітні стандарти передбачають не лише оволодіння професійними компетентностями, а й розвиток екологічного мислення, що сприяє усвідомленню відповідальності за впровадження екологічно орієнтованих рішень у професійній діяльності.

Актуальність цієї проблеми зумовлена необхідністю підготовки фахівців, здатних працювати у відповідності до принципів екологічної безпеки, ресурсозбереження та циркулярної економіки. Виробництво сучасного технологічного обладнання, розробка інноваційних матеріалів та використання